

# Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

**Titel:**

(Vul hier de publicatietitel van de internetconsultatie in)

Wijziging Besluit vergoeding affectieschade

## ∞ Wie zijn belanghebbenden en waarom?

[Toelichting](#)

### Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

- Naasten en nabestaanden van slachtoffers OM
- ZM
- CJIB
- SHN
- Raad voor rechtsbijstand
- Verzekeraars
- Advocatuur

- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

Zie vraag 1.

- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

De meeste bovengenoemde partijen zijn betrokken door middel van overleg en schriftelijke wisseling van stukken.

# 1. Wat is het probleem?

[Toelichting](#)

## Hulpvragen

a) Wat is het probleem?

In 2019 is de Wet vergoeding affectieschade (hierna: Wet affectieschade) in werking getreden. De vergoeding van affectieschade is een vorm van smartengeld voor naasten van slachtoffers die zijn overleden of ernstig en blijvend letsel hebben opgelopen door toedoen van een ander. Dit kan zowel een strafbaar feit als een ongeval betreffen. Naasten kunnen aanspraak maken op een forfaitair bedrag tussen de € 12.500,- en € 20.000,-. Dit kan via het strafrecht (via de vordering benadeelde partij), maar ook via het civiele recht (via de civiele rechter of buitengerechtelijk via verzekeraars).

De kring van aanspraakgerechtigden is duidelijk afgebakend in de wet. Het betreft kortgezegd partners, ouders en kinderen. Broers en zussen zullen ook onder de vaste kring van gerechtigden worden gebracht. Daarnaast bevat de wet een hardheidsclausule voor 'overige personen' die aanspraak kunnen maken op vergoeding van affectieschade.

De forfaitaire bedragen voor affectieschade zijn opgenomen in het Besluit vergoeding affectieschade. De bedragen verschillen al naar gelang de aard van de affectieve relatie, de aard van het schadeveroorzakende feit (misdrijf of niet) en de soort personenschade (letsel of overlijden).

In de nota van toelichting bij het Besluit is reeds aangekondigd dat de bedragen periodiek – elke vijf jaar – worden herijkt, waarbij de bijzondere aard van de vergoedingen en de maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de prijsontwikkeling, worden betrokken.<sup>1</sup> Een eerste herijking vindt nu plaats.

b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

In de nota van toelichting bij het Besluit vergoeding affectieschade staat het volgende vermeld.

De bedragen die in dit besluit zijn vastgesteld, worden periodiek herijkt. De eerste herijking van de bedragen geschiedt na de evaluatie van de wet. Deze evaluatie vindt plaats vijf jaar na de inwerkingtreding van de wet. Hierin wordt de omvang van de bedragen meegenomen. Na de eerste herijking zullen de bedragen elke vijf jaar opnieuw worden gezien. De bijzondere aard van de vergoedingen en de maatschappelijke ontwikkelingen van de afgelopen vijf jaar worden bij de herijking betrokken. Op deze wijze wordt de toezegging nagekomen de bedragen te indexeren. Anders dan aanvankelijk was voorzien bij de behandeling van het wetsvoorstel, is er in dit besluit niet gekozen voor een jaarlijkse indexering door middel van een indexeringspercentage. Zo'n indexeringspercentage leidt ertoe dat de bedragen die op een symbolische wijze leed vergoeden, exact worden benaderd. Dit kan leiden tot merkwaardige bedragen, bijvoorbeeld als de indexering tot gevolg heeft dat het bedrag met € 177,80 moet worden verhoogd. Bovendien kan dit ertoe leiden dat de bedragen worden verlaagd, indien sprake is van een negatieve consumentenprijsindex. Ook dit verhoudt zich moeizaam met de erkennings- en genoegdoeningsfunctie van de vergoeding van affectieschade. Dit neemt niet weg dat bij de herijking van de bedragen, de prijsontwikkeling wel zal worden meegewogen. Een herijking na telkens vijf jaar leidt ook tot een grotere rechtszekerheid en daarmee werkbaarheid van dit besluit voor de rechtspraak dan een jaarlijkse wijziging van de bedragen.

<sup>1</sup> Stb. 2018, nr. 133, blz. 5.

c) Wat is de omvang van het probleem?

Nvt

d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

Het WODC heeft in 2024 een evaluatieonderzoek naar de Wet affectieschade laten uitvoeren. Het onderzoeksrapport<sup>2</sup> is op 16 december 2024 naar de Tweede Kamer gestuurd.

Uit het **WODC-onderzoek** blijkt dat de evaluatie positief is. De wet voldoet in algemene zin aan haar doelstelling: de wet biedt erkenning aan naasten zonder al te veel discussie. De opzet met een vaste kring van aanspraakgerechtigden en vaste bedragen werkt zoals bedoeld en wordt breed geaccepteerd. Aanspraakgerechtigden waarderen het ontvangen van een affectieschadevergoeding positief, gemiddeld met een rapportcijfer 7,9. De onderzoekers beschouwen dat als een bijzondere score, als men bedenkt hoe moeizaam het is om het verlies van een naaste te vertalen naar geld en de gevoelige materie van deze wet te gieten in vaste regels.

Zowel naasten als professionals zijn positief over het hanteren van vaste bedragen.<sup>3</sup> Zij zijn redelijk tevreden met de hoogte van het uitgekeerde bedrag. Vanzelfsprekend geven sommige naasten aan het bedrag te laag te vinden, en dat het in ieder geval het leed niet kan goedmaken, maar men begrijpt ook dat het een symbolisch bedrag is en ziet het belang van het voorkomen van discussies.<sup>4</sup> Uit het vragenlijstonderzoek blijkt dat de waardering van de hoogte van het bedrag geen invloed heeft op de algemene waardering voor ontvangen van een vergoeding voor affectieschade. Daarvoor is enkel de factor "persoonlijke erkenning en genoegdoening" relevant.<sup>5</sup> Vanuit het vragenlijstonderzoek bij aanspraakgerechtigden is er geen sterke indicatie om de bedragen te verhogen. Professionals in met name de focusgroep wijzen op de wenselijkheid van periodieke indexering van de bedragen, om te voorkomen dat het element van erkenning op den duur wordt uitgehold. Gelet op het symbolische karakter van de bedragen, zou het beste met afgeronde bedragen kunnen worden gewerkt en bijstellingen eens in de paar jaar.

Bij de verzekeraars bedraagt het aantal binnengekomen claims voor affectieschade per jaar 600-700 met een totaalbedrag van € 15 mln per jaar. Dit is in totaal 1% van de totale schadelast bij verzekeraars. Bij zorgverzekeraar Centramed is het 8% van de totale uitgekeerde schade (€ 2,3 mln per jaar).

In zijn **beleidsreactie** op het WODC-onderzoek heeft de toenmalige Staatssecretaris Rechtsbescherming het volgende overwogen. "Voorts zie ik aanleiding de bedragen voor vergoeding van affectieschade te verhogen. Zoals in de toelichting op het besluit is vermeld, wordt daarbij niet uitgegaan van indexering maar van herijking. Ik houd bij de herijking rekening met het feit dat de prijsontwikkeling van de afgelopen jaren aanleiding geeft tot een verhoging van de bedragen. Daarnaast is van belang dat het een symbolische vergoeding betreft, waarbij het in de rede ligt om ronde bedragen te hanteren. Ook houd ik rekening met het mogelijke effect van een verhoging op de verzekeringspremies en de financiële draagkracht van de aansprakelijke partij. Voorts neem ik de bevindingen van het onderzoek in ogenschouw, waaruit onder meer blijkt dat naasten in het algemeen redelijk tevreden zijn met het bedrag. Alles afwegende zal ik de bedragen verhogen met ongeveer 12,5%.<sup>6</sup> Ik zal het besluit op dit punt wijzigen en dit tegelijkertijd in consultatie geven met het wetsvoorstel waarmee broers en zussen in de kring van gerechtigden worden opgenomen."

- e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

<sup>2</sup> Kamerstukken II 2024-2025, 34 257 nr. 13

<sup>3</sup> Idem. p. 94, 100.

<sup>4</sup> Idem. p. 60, 67 (vragenlijstonderzoek naasten) en p. 93, 94 (interviews met naasten en nabestaanden).

<sup>5</sup> Idem. p. 66, 67.

<sup>6</sup> € 12.500 wordt € 14.000

€ 15.000 wordt € 17.000

€ 17.500 wordt € 20.000

€ 20.000 wordt € 22.500

In de nota van toelichting bij het Besluit is opgenomen dat de bedragen elke 5 jaar worden herijkt.

## 2. Wat is het beoogde doel?

[Toelichting](#)

### Hulpvragen

- a) Wat zijn de beleidsdoelen?

De bedragen affectieschade worden herijkt. Met een symbolisch bedrag aan schadevergoeding wordt erkenning en genoegdoening geboden aan naasten van slachtoffers die zijn overleden of ernstig en blijvend letsel hebben opgelopen door toedoen van een ander.

- b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

Nvt

### 3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

[Toelichting](#)

#### Hulpvragen

- a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

Verhogen van de forfaitaire bedragen voor vergoeding van affectieschade.

- b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

Wijziging van het Besluit vergoeding affectieschade.

- c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

Het hoofddoel van Slachtofferbeleid van JenV is recht doen aan en erkennen van slachtoffers van strafbare feiten.

Slachtoffers wordt vanuit de overheid erkenning geboden door hen een duidelijke positie in het recht te geven, hen waar nodig te beschermen en hen te ondersteunen bij hun herstel. Daarbij zorgt een betrouwbare overheid ervoor dat aan het slachtoffer toegekende rechten in de praktijk worden gerealiseerd, dat gewekte verwachtingen niet worden beschaamd en dat de partners in de strafrechtketen slachtofferbewust werken. Daarvoor is van belang dat duidelijk is voor slachtoffers en samenleving wat van de overheid mag worden verwacht als het gaat om recht en hulpen ook waar de grenzen liggen.

Een van de subdoelen is een evenwichtig schadeverhaal voor slachtoffers, waarbij slachtoffers hun schade zoveel als mogelijk vergoed krijgen. Een van de maatregelen hiertoe is het verhogen van de bedragen voor affectieschade. Deze vergoeding zorgt voor erkenning en genoegdoening.

### 4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

[Toelichting](#)

#### Hulpvragen

- a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

De verhoging van de bedragen betekent voor de aansprakelijke dat hij een hoger schadebedrag moet betalen.

Voor de strafrechtketen zal de verhoging beperkte gevolgen hebben. Voor een aantal organisaties zal wijziging van systemen, voorlichting- en communicatiemateriaal aan de orde zijn. Daarnaast zullen medewerkers moeten worden geïnformeerd over de gewijzigde bedragen. Het CJIB zal hogere geldbedragen moeten innen, wat tot een langere inningstermijn kan leiden.

Voor verzekeraars zal het verhogen van de bedragen een toename van de schadelast tot gevolg hebben.

- b) Welke verplichte toetsen zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

Impactanalyse (globaal) en indien aan de orde uitvoeringstoets (concreet). Dit zal worden meegenomen in de impactanalyses en uitvoeringstoetsen die worden gedaan ten aanzien van de uitbreiding van de kring van gerechtigden van de Wet vergoeding affectieschade.

## 5. Wat is de voorkeursoptie?

[Toelichting](#)

### Hulpvragen

a) Wat is het voorstel?

De bedragen uit het Besluit verhogen met ongeveer 12,5 %. Daarbij wordt rekening gehouden met het feit dat de prijsontwikkeling van de afgelopen jaren aanleiding geeft tot een verhoging van de bedragen. Daarnaast is van belang dat het een symbolische vergoeding betreft, waarbij het in de rede ligt om ronde bedragen te hanteren. Ook wordt rekening gehouden met het mogelijke effect van een verhoging op de verzekeringspremies en de financiële draagkracht van de aansprakelijke partij. Voorts zijn de bevindingen van het onderzoek van belang, waaruit onder meer blijkt dat naasten in het algemeen redelijk tevreden zijn met het bedrag.

Voorgesteld wordt om, zoals aangegeven in de beleidsreactie op het WODC-onderzoek, de volgende wijzigingen door te voeren:

€ 12.500 wordt € 14.000  
€ 15.000 wordt € 17.000  
€ 17.500 wordt € 20.000  
€ 20.000 wordt € 22.500

b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));

- brede maatschappelijke impact?

#### Doeltreffendheid

Door de bedragen te herijken, krijgen slachtoffers aanspraak op een hoger bedrag aan schadevergoeding. Tevens wordt daarmee voldaan aan de toezegging in de nota van toelichting bij het Besluit affectieschade om de bedragen elke vijf jaar te herijken.

#### Doelmatigheid

De bedragen zijn opgenomen in het Besluit vergoeding affectieschade. Om deze bedragen te herijken, is een wijziging van het Besluit de aangewezen weg.

#### Uitvoerbaarheid

De wijziging is goed uitvoerbaar. Het behandelen, beoordelen en uitkeren van vorderingen voor vergoeding van affectieschade is voor de betrokken partijen al een bestaand proces. De enige wijziging is dat de bedragen worden verhoogd. Dit vergt mogelijk communicatie en wijziging van systemen. Zie verder hierboven.

#### Regeldruk

Het behandelen van de vorderingen is een bestaand proces dat al bekend is bij de organisaties. Er wordt gewerkt met een vaste kring van gerechtigden en vaste bedragen. Er zal geen effect zijn op de regeldruk.

#### Doenvermogen

Uit de WODC-evaluatie blijkt dat de Wet Affectieschade in algemene zin voldoet aan haar doelstelling: zij biedt erkenning aan naasten zonder al teveel discussie. De opzet met een vaste kring van gerechtigden en vaste bedragen voorkomt discussie over de mate van leed en de hoogte van het bedrag en wordt breed geaccepteerd. Er wordt weinig gedoe ervaren over de vraag of men recht heeft op deze uitkering. Ook de doorlooptijd, informatie over de afhandeling en de afwikkeling worden als goed ervaren. Ook volgt uit het onderzoek dat de zakelijke afhandeling van de vergoeding van affectieschade goed verloopt. Men is tevreden over de duidelijkheid van de regeling die weinig aanleiding geeft tot discussie.

#### Brede maatschappelijke impact

Door de bedragen te herijken, krijgen slachtoffers aanspraak op een hoger bedrag aan schadevergoeding. Hiermee wordt erkenning en genoegdoening geboden voor het feit dat ook zij leed ervaren wanneer een broer of zus overlijdt of ernstig en blijvend letsel oploopt door toedoen van een ander.

- c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

#### Financiële gevolgen voor de Staat

Als de strafrechter de vordering affectieschade toekent, moet de dader deze betalen aan de naaste. Als daarbij de schadevergoedingsmaatregel is opgelegd, komt de affectieschadevordering onder het bereik van de voorschotregeling. Dit houdt in dat als de dader 8 maanden na het onherroepelijke vonnis niet (geheel) heeft betaald, de Staat het restantbedrag voorschiet aan het slachtoffer. De Staat zet de inning op de dader voort. Als de dader geen verhaal biedt, is het financiële risico voor de Staat.

Omdat het primair een vordering op de dader betreft, die gedurende vele jaren wordt geïnd, zijn geen financiële middelen nodig. Omdat de bedragen worden verhoogd neemt het totaal aan openstaande vorderingen toe en neemt de kans toe dat niet het gehele bedrag bij de dader kan worden geïnd. Hierdoor zal het financiële risico voor de Staat toenemen. De ervaring leert dat hoge bedragen minder goed kunnen worden geïnd.

- d) Hoe ziet de voorgenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?

Monitoring en evaluatie zal plaatsvinden in de reguliere, periodieke gesprekken die met de ketenpartners plaatsvinden. Als zich in de praktijk knelpunten voordoen (problemen in de uitvoering, proces enz.), kan dat in die overleggen worden besproken.

Monitoring en evaluatie ten aanzien van aantallen en bedragen is niet mogelijk. In de systemen van OM en ZM worden wel vorderingen benadeelde partij geregistreerd, maar niet is zichtbaar om wat voor soort schade dit gaat en wat de relatie van de benadeelde partij ten opzichte van het slachtoffer is. Ook door verzekeraars wordt niet afzonderlijk geregistreerd of een uitkering is gedaan op grond van affectieschade en aan wie.